

สรุปพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ความเป็นมา

จากกรณีในประเทศไทยมีการซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสุนัขกับถังน้ำพลาสติก โดยวิธีการไล่จับด้วยการทารุณกรรม เพื่อนำส่งจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปบริโภคทั้งที่มีใช้สัตว์ที่เหมาะสมแก่การปรุงเป็นอาหาร จนเป็นเหตุให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบในเรื่องดังกล่าว นานาอารยประเทศจับตามอง อีกทั้ง ในปัจจุบันต้องยอมรับว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ควรได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพให้ปราศจากความหวาดกลัว ขาดสารอาหาร ความเจ็บป่วย ทุกข์ทรมาน

เนื่องจากปัจจุบันในกระแสโลกาภิวัตน์เป็นที่ยอมรับโดยสากลและโดยหลักคุณธรรมว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่จะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาติของสัตว์ และได้รับการดูแลมิให้ถูกระทำการทารุณกรรม หรือมีการฆ่าสัตว์โดยไม่จำเป็น โดยเจ้าของและผู้เลี้ยงสัตว์ต้องจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ให้เหมาะสมตามชนิดและประเภทสัตว์ อีกทั้งสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของจะต้องได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกระทำการทารุณกรรมเช่นกัน ซึ่งในปัจจุบันมีการนำสัตว์มาเลี้ยงเพื่อการค้า การแสดง เป็นต้น การประกอบกิจการดังกล่าวต้องคำนึงถึงการจัดสวัสดิภาพและการป้องกันมิให้สัตว์ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานที่อาจเกิดแก่สัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดู การใช้สัตว์ประกอบกิจการ และการทำให้สัตว์ตายอย่างสงบด้วย ซึ่งอาจกระทบต่อจารีตประเพณีและศีลธรรมอันดีของสังคมไทยและชื่อเสียงของประเทศ รวมถึงการค้าระหว่างประเทศ ประกอบกับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสมควรมีกฎหมายในการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันเป็นการทารุณกรรมต่อสัตว์และกำหนดหน้าที่ให้เจ้าของสัตว์ต้องส่งเสริมและดำเนินการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๘๗ ก วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ หน้า ๔

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เหตุผลในการประกาศใช้

เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกระทำการทารุณกรรม และเจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง ดังนั้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติของสัตว์อย่างเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓๑ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. บทนิยาม ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง เช่น สุนัข แมว โค กระบือ ม้า สุนัข เป็ด ไก่ หรือสัตว์เลี้ยงอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่หมายความรวมถึง

๑) สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

๒) สัตว์น้ำตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

๓) สัตว์อื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

“การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำความผิดหรือการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด พุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย

“การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ

“เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ด้วย

“องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า คณะบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

“สถานสงเคราะห์สัตว์” หมายความว่า สถานที่สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ช่วยเหลือ และอนุบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้งหรือไม่มีเจ้าของ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

“สัตวแพทย์” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมปศุสัตว์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. หมวด ๑ คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

๒.๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย

๑) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ

๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบคน ดังนี้ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย อธิบดีกรมอนามัย อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสี่คน แต่งตั้งจากคณะสัตวแพทยศาสตร์ ผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์หรือผู้แทนสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๔) อธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒.๒ กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย แผน และมาตรการในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อรัฐมนตรี เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและการติดตามการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

๓. หมวด ๒ องค์การจัดสวัสดิภาพสัตว์

๓.๑ กำหนดให้คณะบุคคลหรือนิติบุคคลใดที่มีวัตถุประสงค์หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ และไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์การจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อนายทะเบียน โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียนเป็นไปตามที่อธิบดีกรมปศุสัตว์ประกาศกำหนด

๓.๒ กรณีที่ปรากฏว่าองค์การจัดสวัสดิภาพสัตว์ดำเนินกิจกรรมโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือมีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือกระทำการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือ และกำหนดระยะเวลาให้องค์การจัดสวัสดิภาพสัตว์ระงับการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์การจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นได้

๔. หมวด ๓ สถานสงเคราะห์สัตว์

๔.๑ กำหนดให้ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ต่อนายทะเบียน โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียนเป็นไปตามที่อธิบดีกรมปศุสัตว์ประกาศกำหนด

๔.๒ กรณีที่ปรากฏว่าสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่เป็นการแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์ หรือไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือและกำหนดระยะเวลาให้สถานสงเคราะห์สัตว์ปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม และมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของสถานสงเคราะห์สัตว์นั้นได้ หากสถานสงเคราะห์สัตว์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด

๕. หมวด ๔ การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

๕.๑ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร

๕.๒ กำหนดเกี่ยวกับข้อยกเว้นสำหรับการกระทำบางกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ เช่น การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหารเฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา การฆ่าสัตว์ในกรณีจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภา

๖. หมวด ๕ การจัดสวัสดิภาพสัตว์

๖.๑ กำหนดให้เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยการออกประกาศต้องคำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ และอายุของสัตว์

๖.๒ กำหนดห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตน โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งจะนำสัตว์ไปดูแลแทน

๖.๓ กำหนดเกี่ยวกับการขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนด โดยการออกประกาศต้องคำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ และอายุของสัตว์

๗. หมวด ๖ พนักงานเจ้าหน้าที่

๗.๑ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ มีหนังสือเรียกเจ้าของสัตว์ ผู้แทนองค์กร จัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้ดูแลสถานสงเคราะห์สัตว์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ หรือสั่งให้หยุดซึ่งยานพาหนะ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทารุณกรรมสัตว์ ยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากของสัตว์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าถูกฆ่าหรือถูกทารุณกรรม รวมทั้งเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ตลอดจนนำสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ที่ตกอยู่ในอันตราย ในกรณีที่น่าปรากฏว่าสัตว์นั้นไม่มีเจ้าของ

๗.๒ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ตามความเหมาะสม ในกรณีที่พบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ

๗.๓ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ฆ่าสัตว์ได้ ในกรณีที่พบสัตว์ตกอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บสาหัส และสัตวแพทย์เห็นว่าการให้สัตว์มีชีวิตอยู่ต่อไปจะได้รับความทุกข์ทรมาน ซึ่งการฆ่าสัตว์จะต้องดำเนินการโดยสัตวแพทย์ และในกรณีที่สัตว์มีเจ้าของต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของสัตว์

๗.๔ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๘. หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

๘.๑ กำหนดโทษสำหรับผู้ซึ่งกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๘.๒ กำหนดโทษสำหรับเจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในการดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตน หรือปล่อยละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

๘.๓ กำหนดให้ผู้ซึ่งไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามสมควร ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

๘.๔ กำหนดให้อธิบดีกรมปศุสัตว์มีอำนาจเปรียบเทียบได้ ในบรรดาความผิดซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเล็กน้อย ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ให้ดำเนินคดีต่อไป กรณีที่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด